



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales**

In Quibus Univers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prave  
factorum pertinentes, breuiter tractantur

**Azor, Juan**

**Coloniae Agrippinae, 1616**

1. Quidnam possit Rom. Pontifex circa sacramenta Ecclesiae.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14007**

Quinum: in Extrauag. *Si conditorum*, de verbo significat. Ioan. 22. ubi de bonis, quæ fratribus Franciscanis relinquuntur, nullus potest agere in iudicio nomine Ecclesie Romanæ, sine speciali Rom. Pontificis mandato.

Sextum: in Extrauag. *Iniuncta*, de Elect. Ioan. 22. in qua cauetur, ne Abbates, Episcopi, & alii Prælati, qui apud sedem Apostolicam promouentur, Ecclesias sibi commissas administrarent: sine ipsius Romani Pontificis litteris. Ipsi enim nec se in administrationem intrudere possunt, nec alii eos recipere, alioqui tam ipsi qui se inferunt, quàm qui recipiunt, tam diu sunt à beneficiorum administratione remoti, quò ad Rom. Pontificis auctoritate ab eo vinculo soluantur.

Septimum: in Extrauaganti, *Ex debito pastoralis de Electione*. Ioan. 22. in qua expressim omnia beneficia numerantur, quorum conferendorum ius Romano Pontifici referuatur, *intra Extrauagantem Benedicti 12. Ad regimen de Præbend. inter communes.*

Octauum: solus Papa concedere potest facultatem, vt quis assumere queat habitum Fratrum, & Bisaccorum. *Extrauag. Sancta Romana Ecclesia. de Religios. domibus Pauli 2.*

Nonum: solus Papa concedere potest, vt Religiosi mendicantes, & clerici seculares, qui nondum vigesimum septimum ætatis annum attigerunt, ad certas Ecclesias postulentur: qui autem non paruerint, puniuntur. *Extrauag. Dispensius. de postulat. Prælati. Ioan. 22.*

Decimum: in Extrauag. *Quia curatos*, de officio Custodie, Ioan. 22. inter communes edicit Pontifex fratribus mendicantibus, ne possint plures campanas habere, sine speciali Sedis Apostolicæ consensu.

Vndecimum: in Extrauag. *Ambitiosa*, de rebus Ecclesie non alienam. Pauli II. inter communes sancitur, ne bona Ecclesiastica alienentur, præterquam in causis iure permittis. Qui vero non obtemperauerint, ita beneficiis suis priuentur, vt sine Romani Pontificis auctoritate ea nequeant retinere.

Duodecimum: in Extrauaganti, *Cum Maribus*. De Heret. Ioan. XXII. inter communes statuitur, ne Inquisitores hæreticæ prauitatis, vel Ordinarii possint, sine Romani Pontificis consensu procedere contra Officiales, vel ministros Romanæ Curie.

Decimum tertium: in Extrauaganti, *Et si Dominici*, de penitent. & remiss. Pauli II. inter communes, absolutio à crimine ecclesiasticæ libertatis violatæ, vel interdicti à Romano Pontifice constituti, vel hæresis, vel conspirationis in personam, vel statum Papæ, vel schismatis, vel cædis presbyteri, vel offensæ personalis in Episcopum, vel alium ecclesiæ prælatum, vel inuasionis in Romipetas, seu alios quoscumq; ad Romanam Curiam venientes, vel prohibitionis causarum deuolutarum ad eandem Curiam, vel delationis armorum ad partes infidelium, vel impositionis nouorum onerum realium, vel personalium ecclesiis, vel ecclesiasticis personis, vel Simonie in Ordinibus, vel beneficiis consequendis, referuatur Romano Pontifici: ita vt in generali quacumq; facultate data ad absoluendum à quibuscumq; criminibus, nunquam intelligatur concedi ad soluendum ab his.

Decimum quartum: sine speciali Rom. Pontificis consensu, non potest interdici ciuitati à sacris, ob debitum pecuniarum Domini, vel Officialium, vel priuarum personarum: in Extrauaganti, *Præuide attendentes*, Bonifacii VIII. de sentent. excomm. inter communes.

Præterea in communibus Cancellariæ regulis, multa Romano Pontifici referuatur. Item in aliis Constitutionibus, quæ nondum sunt ad ius commune redactæ, sed sparsæ, donec ad volumen vnum contrahantur, in libros, & titulos distributæ: quæ omnia nos suo loco in ordinem redigemus.

Finis Libri Quarti.

# IOANNIS AZORII LOR- CITANI E SOCIE- TATE IESV,

## INSTITUTIONVM MORALIVM Pars secunda:

### LIBER QVINTVS.

Quid nam possit Romanus Pontifex circa  
Sacramenta Ecclesie.

#### CAPVT PRIMVM.



ERTIURIS est Romanum Pontificem nec posse nouum aliquod Sacramentum instituire, nec vnum tollere, nec Sacramentorum materias aut formas mutare, quia Christus Dominus Sacramentum ecclesie instituit. *Concil. Trid. sess. 7. Canone 1. vnde eorum materias & formas præscripsit. Quare Romanus Pontifex sicut ius diuinum ex toto, aut ex parte abolere non potest, ita nec Sacramenta, nec eorum materias aut formas mutare potest, alioqui enim eo ipso ius diuinum ex toto vel ex parte abrogaret.*

Primo quaeritur, An Romanus Pontifex possit instituire, vt diuersæ prouinciæ in Sacramentis conferendis, diuersis formis vtantur? *Adrianus in 4. de Baptismo q. 2. vers. ad videndum autem, & cum secutus Sotus 4. d. 4. q. 1. art. 5. vers. Percussit aduersus autem: testatur Innocentium, & alios Canonici iuris interpretes in e. 1. de Baptismo, & eius effectum, tradidisse, posse Romani Pontificis auctoritate Baptismum in diuersis prouinciis secundum diuersam formam dari vt reuera datur apud Latinos & Græcos: nam Græci baptizantes vtuntur hac forma: *Baptizatur seruus Christi N. in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti.* Latini vero: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Testatur itidem Adrianus, & Sotus, dixisse Innocentium, Baptismum non valere, si Latinus Sacerdos eum conferat sub forma, qua Græci vtuntur. *Baptizatur seruus Christi N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* In quo, inquit, iidem Auctores, esse manifestum errorem Innocentij, quia si quis in conferendo Baptismo vtatur vera forma, quamuis peccet contra præceptum aut contra consuetudinem in ecclesia receptam, Baptismus valet. Certe in Innocentio ego non lego, quod Adrianus & Sotus illum docuisse testantur. Innocentius sic ait: *Si veram formam Baptismi dicat quis, & non credat illam veram formam, sed aliam, non erit baptizatus is, quem baptizat, & hoc ideo, quia non intendit baptizare: quod ex eo apparet, quia formam veram dicere non intendit, cum tamen sciat, vel credat, ad hoc certam formam statuiam: quia si non crederet, certam formam constitutam, & baptizare intendere non obstantibus prædictis adfectionibus, baptizatus esset.* Sic Innocentius. In quibus verbis non docet simpliciter, non Baptismum, si Latinus in baptismo conferendo forma Græcorum vtatur, aut contra Græcorum forma Latinorum. Solum dicit, si quis in baptizando veram formam dicat, & non credat illam esse veram formam, sed aliam, & quia hoc credit, baptizare non intendit, ac propterea quia non habet animum, & voluntatem baptizandi, vtitur forma Baptismi, quæ non erit esse veram, nõ baptizat eo quod mens & voluntas eius est baptizare. Nõ vult ergo Innocentius docere, irritum esse baptismum datum ab aliquo, qui vera forma vtitur, sed nõ credit esse eam veram formam. Quod est dicere: Si Latinus habeat in animo non baptizare,*

& quia

& quia baptizare non vult, virtut forma Græcorum, eo quod putat eorum non esse veram formam, non baptizar, non quia forma baptismi desit, sed quia deest animus; & voluntas baptizandi, quæ in ministro conferente baptismum requiritur.

Et quod Innocentius, & alii Canonici iuris interpretes, aiunt, posse in diuersis prouincijs diuersas esse formas Sacramenta conferendi, intelligunt, vt exprimit Abbas, diuersas esse formas, verborum quidem, sed eundem sensum tenentium, quia sunt verba diuersa quidem, sed eandem rem significantia. Innocentius igitur capite supra citato, num. 7. sic ait: *Ecclesia potest facere Constitutiones, super baptismo, non quod sit, vel quod non conferatur omnibus, sed quia circa Baptismi collationem potest Constitutiones facere, & præferre formas, quas quia Deus ratas habet, & quia bonæ sunt, inquit baptizans characterem eis, qui secundum tale Constitutionis baptizati sunt, idem facit Ecclesia in Matrimonio, & in alijs Sacramentis, & dispensat in voto, & iuramento, & in omnibus alijs fere: nisi contra Eadem.* Hic tenus Innocentius. Vbi paulo obsecutus loquitur, & committit plura: quæ non eundem modum & rationem habent.

Barthius, & alii Canonici iuris interpretes, Innocentium sic explicant: Ecclesiam habere auctoritatē à Christo constituendi formas in Sacramentis, exceptis Sacramentis Baptismi, & Eucharistiæ: & quia forma dat substantiam rei, & sine formate non subsistit, ideo si quis non vtatur forma Sacramenti secundum constitutionem Ecclesiæ, nullum est Sacramentum: sicut contractus nullus est, si non celebratur secundum formam, quam ei datur humanum.

Mihi hæc sententia nullo modo placet: quia contractus est iuris humani, & ita ei datur formam ius humanum: at Sacramentum, est iuris diuini à Christo institutum: ei igitur Christus materiam dedit, & formam.

Meo iudicio Innocentius solum significare voluit, posse Ecclesiam, ac proinde Romanum Pontificem diuersas Constitutiones edere circa Baptismi, & aliorum Sacramentorum formas, quod attinet ad verba æquipolentia, hoc est, idem significantia: & reuera verba quibus Græci vtuntur, & Latini in Baptismo conferendo eundem sensum habent, Et idem Ecclesia permittit; vt Græci sua forma vtantur, cum tamen Latini aliam formam in conferendo baptismo seruent. Græci idem in formis Sacramentorum potius vtuntur verbis Imperatiui modi, quam Indicatiui. Contra Latini magis vtuntur verbis Indicatiui modi, quam Imperatiui, præterquam in Sacramento Ordinis, quod administratur per verba Imperatiui modi, & Extremæ Vnctionis, quæ confertur per verba Operatiui modi. Sed quia idem est sensus verborum, nihil refert sint Indicatiui modi, an Imperatiui.

Secundo queritur, An Rom. Pontificis auctoritate fieri queat ex iusta & debita causa, vt quis licite recipiat Sacramentorum ab Hæretico, Schismatico, vel Simoniacò, vel excommunicato, interdicto, aut suspensò à diuinis? De hac questione tractauit lib. 3. c. 46. q. 12.

Tertio queritur, An ex Romani Pontificis commissione simplex presbyter possit sacrare Chrismam, quod est materia Confirmationis? Durand. 4. dist. 7. quæst. 2. num. 8. & quæst. 3. num. 9. videtur negare id posse presbyterum. Ita quoque sentiunt meo iudicio quotquot negant posse Pontificem committere presbytero, vt conferat Sacramentum Confirmationis, vt Adrianus, & alii, vt ostendam statim in q. 6.

Cæterum Caiet. 3. par. q. 72. art. 3. Victoria in sum. de Sacramentis, cum tractat de Confirmatione, num. 43. Scotus dist. 7. q. 1. art. 3. sentiunt id posse. Id quoque longe ante docuit Scotus eodem lib. & dist. q. 1. vbi ait: *Materia autem remota est Chrismam compositum ex oleo oliuæ, & balsamo, & sanctificatum specialiter ab Episcopo, vel ab alio, cui talis sanctificatio poterit committi.* Sic etiam videtur sentisse Palud. eod. lib. & dist. quæstion. 1. art. 2. conclus. 3. & quæst. 4. conclus. 2. vers. *Ad cuius euidenciam est sciendum:*

quem sequitur Capreo: eod. lib. & dist. q. 2. art. 3. ad 1. de quibus dicam qu. 6. Ratio huius sententiæ est: Ex delegatione Rom. Pontificis potest presbyter Sacramentum Confirmationis conferre, ergo potest etiam Chrismam facere: nam illud primum est maius, ergo potest secundum. Certe opinio hæc est probabilis, & valde probabili ratione suffulta.

Sed mihi admodum dubium est, An possit Pontifex presbytero committere vt Chrismam conficiat, nam vt deo plures causas posse contingere, vt presbyter ex delegatione Papæ conferat Sacramentum confirmationis: vt si sint multe prouinciæ Christianorum præcursaria, & remotæ, in quibus nulli Episcopi sint, nec commode, & facile haberi possint. At vti non est tanta necessitas, vt Papæ simplici presbytero deleget auctoritatem conficiendi Chrismam, quoniam potest Chrismam ab Episcopo factam aliuunde asportari, & conferri. Legimus, vt statim dicam, Romanos Pontifices concessisse aliquando, vt presbyter daret Sacramentum Confirmationis, non tamen delegat se presbyteris, vt Chrismam conficerent. Ex concessione, inquit Concilium Florentinum in Decreto F. de sub Eugenio IV. aliquando Sedis Apostolicæ, simplex Sacerdos Sacramentum Confirmationis administrat. Chrismate per Episcopum confecto. Dicitur etiam Gregorius XIII. concessisse presbytero in India, vt hoc Sacramentum conferret, sed non nisi Chrismate per Episcopum factum. Nec conueniens est, vt si committat Pontifex presbytero administrationem Sacramenti confirmationis, deleget, vt factam Chrismam conficiat: factis enim est demandare presbytero, vt Sacramentum conferat, ac subito tamen Chrismate per Episcopum confectum, & ex prouincijs, vbi sunt Episcopi, asportato. Nec itidem consequens est, vt si Christus concesserit summo Pontifici auctoritatem committendi presbytero, vt factam Confirmationem administret, concessisse credatur potestatem committendi presbytero, vt confectet Chrismam. Nam iusta videtur fuisse causa, vt primam concederet potestatem, non secundam. Nec is qui potest ex voluntate principalis agentis id quod maius est, potest semper quod minus est, nisi in primo conuincatur, vt necessitas cum eo conueniat.

Quarto queritur, An Romani Pontificis auctoritate possit Confirmationis Sacramentum conferri in oleo per Episcopum sanctificato, absque illo balsamo? Hæc questio pendet ex ea, An balsamum ex necessitate Sacramenti in materia confirmationis requiratur, an vero solum ex præcepto Ecclesiæ? Theologi veteres in 4. dist. 7. Canonici iuris Interpretes in c. Pastoralis, de Sacram. non iterant, communi consensu tradiderunt, materiam Confirmationis esse Chrismam ex oleo & balsamo confectam. Certe videtur docere, balsamum requiri ex necessitate Sacramenti, vt insinuat S. Thomas 3. par. q. 72. art. 3. Nihilominus tamen Caietanus eo loco, art. 2. & Scotus in 4. dist. 7. q. 1. art. 2. & Victoria in summa de Sacram. Confirmationis, m. 44. Nauar. in Manuali c. 22. n. 7. Covar. lib. 2. Varia. resolut. c. 10. n. 4. negant balsamum necessitate Sacramenti requiri, sed solum ex præcepto Ecclesiæ.

Meo iudicio, prima sententia est tenenda, vt tuia, & vera: Tum quia est communis inter veteres scholasticos, Alexandrum, Albertum, Bonauenturam, Richardum, Scotum, Durandum, & Paludanum in 4. dist. & Canonici iuris Doctores in c. Pastoralis, de Sacram. non iterant, tum quia magis cum Concilio Florentino congruere videtur, quod ait, materiam Sacramenti Confirmationis esse Chrismam ex oleo & balsamo confectam.

Obiicit id quod dicit Innocentius in c. Pastoralis, de Sacram. non iterant. Sacramentum Confirmationis, quod erat datum in oleo siue balsamo, esse iterandum, sed caute suppleendum, quod erat omisum: ac si balsamum requireretur ex necessitate Sacramenti, iterandum esset, eo quod sine balsamo nullum Sacramentum fuerit. Respondet, Innocentium in eo capite generale dedisse responsum, vt

caute suppleretur, quod incaute fuerat omisum: quo significauit caute, Sacramentum Confirmationis sine balsamo datum, esse iterandum. *scilicet Innocentius, Hostiensis, Iohannes Andreas, & Panormitanus, & alii in eo capite.*

Ex quo fit, ut Romani Pontificis auctoritate fieri nequeat, ut valeat Sacramentum Confirmationis, si oleo tantum sanctificato per Episcopum, sine balsamo ministratur: quia cum vera sententia sit, ut dixi, balsamum requirit non solum ex præcepto Ecclesie, sed necessitate Sacramenti, nequit Romanus Pontifex facere, ut sit Sacramentum sine substantia, hoc est, sine materia, quam Sacramentum sua natura, siue diuina institutione postulat.

Quinto quaeritur, An ex commissione Romani Pontificis fieri queat, ut valeat Sacramentum confirmationis collatum ab Episcopo in oleo, & balsamo non sacratum? Respondeo, fieri non posse, quia hoc Sacramentum non solum præcepto Ecclesie, sed etiam natura sua, & diuina institutione requirit, ut eius materia sit consecrata, & est communis opinio Theologorum in 4. dist. 7. quamuis Palud. in 4. q. 7. conch. 1. ver. *Ad cuius euidenciam est sciendum,* & Capreolin. 4. dist. 7. q. 2. art. 3. in responsione ad primum, dicant, sed falso, id fieri posse ex dispensatione Rom. Pontificis.

Sexto quaeritur, An ex commissione Rom. Pontificis, possit simplex presbyter Confirmationis Sacramentum conferre? Dux sunt Theologorum sententiae: Vna est assertantium, non posse; quia diuina institutionis & iuris est, ut huius Sacramenti minister sit Episcopus; sed Rom. Pontifex nequit ius diuinum mutare, ergo nec facere, ut hoc Sacramentum presbyter administret: sicut nec non concedere, aut delegare, ut Diaconus consecret corpus, & sanguinem Domini, vel absoluat à peccatis per penitentiam Sacramentalem, quia hoc iure diuino congruit soli Sacerdoti. *Sic Duran. n. 4. d. 7. q. 3. & Adrian. in 4. q. de Sacram. Confirmat. art. 3. Casirus contra hares. in verbo Confirmatio, Maior. 4. dist. 7. q. 1. ver. 2. arguitur.*

Alter sententia est multorum Theologorum in 4. dist. 7. affirmantium, id posse Romanum pontificem simplici presbytero delegare & reuera S. Gregorius, *ut constat ex Epist. 9. & 36. lib. 3. & habetur e. Peruanis. dist. 95.* id presbyteris Sardinie concessit absente Episcopo, nec est cur tanti Pontificis factum improbetur: quod quidam Theologi facere ausi sunt, nimirum Duran. Adrian. & Maior locis citatis. Hæc sententia est communi Theologorum in 4. d. ff. & Canonici iuris Interpretum e. Peruanis. d. 95. consensu recepta, & in Conc. Florent. in decreto sub Eugenio IV. ob exemplum, & factum S. Gregor. dicitur, Rom. Pont. aliquando concessisse, ut presbyter confirmaret, absente videlicet Episcopo, sed Chirinate per Episcopum consecrato.

Quæres, quanam causa iusta ac debita sit, qua Rom. Pont. id aliquando concedat? Respondeo, cum Petro Soto de Instit. Sacerdotum Lect. 1. Sacer. Confirmationis factam S. Gregorii non esse facile in exemplum trahendum, cum illud sequentes pontifices secuti non fuerint, nisi raro, & vrgenti causa. Vnde si sint aliqua Christianorum prouincie, in quibus nulli sint Episcopi, nec commode & facile creari possint, vel inueniri, tunc rationi consentaneum videtur, ut id Rom. Pontifex, alicui certo presbytero committat. Certe Pius V. & Gregorius XIII. id leguntur concessisse quibusdam presbyteris, qui apud Indos conuersionem Paganorum ad Christi fidem, & religionem procurabant, cum apud eos Episcopi non essent, nisi in prouinciis valde remotis.

Quid si ampla fuerit diocesis Episcopi, vel Archiepiscopi, qualis est Toletana in Hispania, & multi reperiantur, qui confirmati non sint, iusta ne erit causa, ut Rom. Pontifex concedat aliquibus presbyteris, ut hoc Sacramentum administrent? Respondeo, non videri tantam necessitatem, ut id Rom. Pontifex faciat, quia tametsi dioceses Episcopi, vel Archiepiscopi sint amplissimæ, non defunt apud nos Episcopi titulares, qui vere sunt Episcopi, licet

eorum dioceses à Paganis occupatæ teneantur, & horum opera & diligentia potest uti Episcopus, vel Archiepiscopus in confirmandis Christianis suæ diocesis, vel prouincie. Et negligentes esse videntur Episcopi, vel Archiepiscopi, qui cum id facere possent, non faciunt tamen.

Ad argumentum autem in principio oppositum respondeo: quamuis Roman. Pontifex presbytero committat, ut Sacramentum Confirmationis conferat, ius diuinum non mutat: neque enim facit, ut presbyter sit confirmationis minister ordinarius, sed ex delegatione, siue commissione, quod cum iure diuino non pugnat: Christus enim Dominus instituit, ut solus Episcopus sit sanctæ Confirmationis ordinarius minister. Hoc autem non tollitur, si ex delegatione Romani Pontificis presbyter aliquando confirmet. Vade in Conc. Trid. Sess. 7. de confirmat. Can. 3. habetur: *Si quis dixerit, Sanctæ Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum episcopum sed quemuis simplicem Sacerdotem, anathema sit. Dixit ordinarium, non commissarium.*

Septimo quaeritur, An Rom. Pontifex delegare queat, ut laicus, vel saltem Diaconus Sacramentum Confirmationis conferat? Glossa in c. Manus. de conse. dist. 5. in verbo, *lyricum*, sic ait: *Ex demandatione Papa quilibet conferre potest, quod habet. Vnde ordinatus ordinem, quem habet conferre potest, & confirmatus confirmationem. Certe nunquam legimus id tale Romanum pontificem concessisse; nec est vllus Theologus, qui asserat, posse Diaconum, aut laicum confirmatum, Sacramentum Confirmationis ex delegatione Papæ conferre. De Glossa vero illa in cap. Manus. de conse. dist. 5. quam falsa sit, dicam inferius in hoc cap. q. 12.*

Octavo quaeritur, An si Romanus pontifex, constitutione edita, ut præcepto dato, adimeret Episcopo potestatem conferendi Sacramentum Confirmationis, vel Ordinis, vel consecrandi Chirisma, valeret nihilominus Sacramentum ab Episcopo ministratum? Hanc questionem breuiter tractauit lib. 3. cap. 30. quæst. 10. Innocentius, Panormitanus, & alii quidam in c. *Quanto de consuetudin. sentiunt, posse Papam, potestatem ministrandi Sacramentum Confirmationis, vel ordinis Episcopi auferre, saltem edita constitutione, ita ut si ministrarent illud, nihil agerent. Profecto miror tale quid esse dictum ab Innocentio & Panormitano. Couarr. lib. 1. Varia. resolut. cap. 10. num. 8. ait, hanc Innocentii, & Panormitani sententiam esse periculosam, nec vlla ratione posse defendi, ut animaduertunt, inquit, Alesius, Maior, Adrianus. Immo Alphon. Castren. lib. 1. de Iusta Heretico. punis. cap. 22. dicit, esse hæreticam sententiam. Certe ea teneri absque periculo & errore non potest, quia talis potestas in Episcopo est ordinis, non iurisdictionis. Deinde ita est ordinis hæc potestas, ut conueniat Episcopis iure & institutione diuina: at Papæ ius diuinum ex toto, vel ex parte delere vel abrogare non potest.*

Nec obstat, quod objicit Panormitanus, principio Evangelicæ ecclesie, consueuisse presbyteros Sacramentum Confirmationis conferre, sicut episcopi conferebant. Ergo quemadmodum, inquit, sustulit ecclesie talem potestatem presbyteris, ita ut nihil faciant, si hoc Sacramentum administrent, ita poterit episcopus auferre. Grauius lapsus est Panormitanus. In primis: fortassis initio euangelicæ ecclesie Apostoli ciuitatibus præferebant presbyteros, qui vere simul erant episcopi, quia cum pauci essent, non creabant presbyteros simplices, sed a piscopos, qui possent omnia Sacerdotum munera etiam pontificalia obire: postea vero crescente numero clericorum, factum est, ut alii deligerentur episcopi, alii presbyteri simplices, qui episcopis subessent, ut erant iure diuino inferiores. Diuisis itaque & distinctis episcopis, & presbyteris, soli episcopi confirmationis Sacramentum conferebant.

Deinde, ut demus Panormitano, simplices presbyte-

ros Sacramentum confirmationis ministrasse; id fecisse concedimus ex commissione Apostolorum vel ecclesie, siue Romanorum Pontificum. Commissaria vero potestatis sunt, ac definitam reuocant, qui commisit: quia sublata, committentis nihil agit. At vero potestas episcopi in conferendo sacramento confirmationis est ordinaria, diuinitus à Christo data; ac proinde tolli à Romano Pontifice non potest. Potest quidem ille prohibere, ne episcopus hoc sacramentum conferat, neque tamen facere, ut non valeat sacramentum, si episcopus illud administrat.

Nono quaeritur, An Romani pontificis auctoritate concedi possit, ut Missæ sacrificium offeratur, & fiat sola consecratione patris, absque vlla vini consecratione? De hac quaestione egi in 1. par. Institut. Moral. lib. 10. cap. 19.

Decimo quaeritur, An ex delegatione Romani Pontificis possit presbyter oleum Catechumenorum & infirmorum consecrare, ita ut valeat sacramentum extremæ vntionis ministratum in oleo sacro per simplicem sacerdotem ex commissione Romani Pontificis? Quidam concedunt, posse Romanum Pontificem committere presbytero, uti consecret oleum infirmorum & Catechumenorum. Ita Sotus 4. distinct. 23. quæst. 1. art. 3. utrum vero commissio Ratio eius est, quia ut diximus, potest Romanus Pontifex delegare presbytero, ut Chrisma consecrat, immo ut sacramentum Confirmationis conferat: ergo pariter ratione potest committere presbytero, ut consecret oleum infirmorum. Mihi hæc sententia dubia est: saltem nunquam legitimus, id concessisse aliquem Romanum Pontificem.

Non quaerimus hic, An iusta subit causa, ut id committat presbytero Romanus Pontifex, sed solum, An Pontifex valeat id facere, cum adest iusta causa atque legitima. Probabilis sane est sententia Soti: sed non video rationabilem & vrgentem causam, cur id faciat Rom. Pontifex. Obiicit contra Sotum: ex necessitate sacramenti requiritur, ut oleum infirmorum sit ab episcopo factum: at Roman. Pontifex nequit mutare id, quod iure diuino & ex sacramenti substantia necessarium est. Respondebit ille: Quamuis ex delegatione Romani Pontificis presbyter oleum infirmorum consecret, non ideo mutatur, aut ius diuinum, aut substantia sacramenti, quia iuris diuini est, ut solus episcopus sit ordinarius minister in oleo infirmorum sacramento: quod non impedit, quin ex delegatione Rom. Pontificis presbyter sit minister commissarius, non ordinarius.

Vndecimo quaeritur, An Romani Pontificis auctoritate sacramentum Extremæ vntionis administrari queat in oleo profano, non sacro? Palud. 4. dist. 7. quæst. 4. Cõnel. 2. vers. Ad cuius euidentiam sciendum est, & eum secutus Capreolus in 4. distinct. 7. quæst. 2. art. 3. in responsione ad 1. censent, ex dispensatione administrari posse. Hæc sane quaestio pendet ex ea, An iure diuino ad huius sacramenti substantiam pertineat, ut oleum sit sacrum? Caietanus 3. par. quæst. 72. art. 3. videtur docere, quamuis dubitans, non requiri ex necessitate sacramenti, sed solum ex ecclesie præcepto, ut oleum sit sacrum.

Profecto hæc sententia quamuis sit Paludani, Capreoli, & Caietani, quatenus dicit materiam huius sacramenti sacram esse debere ex solo præcepto, & institutione ecclesie, falsa est. Communis enim Theologorum, & Iuris Canonici interpretum opinio est, ad sacramenti substantiam pertinere, ut oleum sit sacrum, nec vnquam legitimus datum esse hoc sacramentum in oleo profano, Sotus 4. distinct. 23. quæst. 1. art. 3. conclus. 2.

Dices etiam: Baptismus datur in aqua consecrata, & tamen ex necessitate sacramenti non requiritur, ut aqua sit sacra. Respondeo, ex vsu ecclesie colligi esse diuersam rationem de aqua Baptismi, & de oleo infirmorum: nam necessitate cogente baptizatur quis in aqua naturali, quamuis non sacra: at nunquam legitur quis sacramentum Extremæ vntionis, in oleo profano recepisse. Hinc con-

sequens est, ut Romani Pontificis auctoritate Extrema vntio, in oleo profano nequeat administrari, quia huius Sacramenti substantia requirit, ut oleum sit sacrum.

Duodecimo quaeritur, An ex commissione summi Pontificis simplex Sacerdos possit minores ordines conferre? Communis est Theologorum in 4. distinct. 24. & Canonici iuris Interpretum sententia, posse. Sed Maior in 4. distinct. 24. quæst. 1. vers. Sed contra istud arguitur, dicit: Ex institutione Christi, soli Episcopi sunt collatores ordinum, & non videtur, quod Romanus Pontifex possit alicui non Episcopo facultatem talem conferre. Tenenda est communis opinio. Et quamuis iuniores Theologi ad id affimandum, ea ratione mouentur, quod patet cum Durando in 4. dist. 24. quæstione 2. huiusmodi ordines non esse à Christo, sed à Apostolis, vel ecclesia institutos, necesse sacramentum, nec characterem imprimere, nec gratiam conferre. Sic etiam sentiunt Caietanus in opus. tom. 1. tract. 11. de modo tradendi, & suscipiendi Sacros Ordines. Sotus 4. distinct. 24. quæstione 1. artic. 4. vers. Et de Sacerdotio constituitur. Nuar. in Manuali. cap. 22. num. 18. vers. Quare probabili videtur vtraque. Coartuuius lib. 1. Variar. resolut. cap. 10. num. 16. Ego tamen veram existimo opinionem veterum Theologorum, Alexandri, Bonauentura, Paludani, cum Magistro sentent. in 4. distinct. 24. dicentium, prædictos ordines esse iuris diuini, characterem imprimere, & esse sacramenta gratiam conferentia. Et nihilominus puto, Romanum Pontificem posse presbytero committere, ut hos quatuor Ordines conferat: in hoc enim non tollitur, aut mutatur diuinum ius, siue Christi institutio: quoniam horum Ordinum conferendorum ordinarius minister est solus Episcopus: quæ diuina institutio non impedit, quin presbyter sit commissarius minister ex Rom. Pontificis delegatione, non ordinarius.

Decimotertio quaeritur, An ex communiõne Romani Pontificis possit presbyter tres maiores Ordines dare? Glossa in c. Manus, de consecr. dist. 5. generaliter docet, ex delegatione summi Pontificis quemvis dare, quem habet, ac proinde conferre posse Ordinem quem habet, non autem Ordinem, quo ipse caret.

Secundum hanc Glossæ sententiam, potest Diaconus ex commissione Romani Pontificis, Diaconum creare, & sacerdos sacerdotem: Ego sane omnino verum existimo, quod sanctus Thomas docet 4. distinct. 25. q. 1. artic. 1. ad 3. Maiores Ordines non posse presbyterum conferre ex commissione summi Pontificis. Et apud me plus ponderis, & momenti habet auctoritas sancti Thomæ quam Glossæ: Audiui aliquando à quodam dicente mihi, Abbatem in quodam Monasterio Cisterciensis instituti, privilegium habuisse, quo posset Diaconum ordinare: quod verum necne fuerit, nescio. Maior in quarto distinct. 7. quæstione 1. vers. sed contra istud arguitur, ait sic: Et tamen dicunt nunc aliqui, aliquos Abbates Ordinis Cisterciensis ex privilegio posse conferre omnes Ordines, etiam sacros, dempto Sacerdotio. Palacius in 4. distinct. 24. disputat 4. vers. Porro quod maxime premis, dicit hanc sententiam non esse tam paradoxam, quam aliqui arbitrantur. Certe ego nusquam legi in probatis Historiis, vel Auctoribus Romanum Pontificem commississe simplici presbytero, vel sacros, vel maiores Ordines conferre: nec legi, Diaconum ex delegatione Romani Pontificis Diaconum creasse. Nam si obiicias Glossæ sententiam, Innocentium, Abbatem, & alios quosdam Canonici iuris Interpretes secutos fuisse in capitulo. Quanto de consuetudine. Profecto Durand. in quarto distinct. 7. quæstio. 4. ait, Glossæ sententiam esse manifeste falsam, quoniam is qui baptizatus non est, baptismum confert in necessitate, & Sacerdos, qui extremam vntionem non recipit, eam confert infirmo periclitanti: & alioqui rusticus, qui vntus est, posset infirmos vngere. Innocentio, Abbati, & aliis opponimus vnum sanctum Thomam, cuius auctoritas pluris æstimari in hac parte debet, præsertim cum tantum Doctorem alii

etiam Canonici iuris interpretes secuti fuerint, nimirum *Collectarius*, & alii in *cap. Quanto de consuetud. Palud in 4. distict. 25. quæst. 1. art. 2.* & inter iuniores *Syluester in verbo Ordo 3. q. 6.* & *Conar. lib. 2. Variar. resolut. c. 10. num. 9.*

Decimoquarto queritur, An Rom. Pontificis commiffione, presbyter possit Episcopum consecrare? *De hac questione disputant lib. 3. cap. 30. quæst. 4.*

Decimoquinto queritur, An Papa solo verbo, nimirum si dicat: alicui: sis presbyter, vel sis episcopus, possit presbyteriam, vel episcopatum creare? *De hac etiam questione lib. 3. cap. 29. q. 4.*

## C A P. II.

### Quidam Romanus Pontifex circa Sacramentum Matrimonii posuit.

Sciendum est, Matrimonium esse quendam inter virum & uxorem contractum, iuris naturalis, & diuini, & humani. Item esse officium naturæ & remedium libidinis & peccati, & esse etiam sacramentum in noua lege à Christo Domino institutum, ut ait *S. Thom. in Addition ad 3. par. q. 42. art. 2.* & *Magister in 4. dist. 26.* Vnde quia contractus, & officium naturæ est, etiam inter Paganos contrahitur: Vt contractus est, de eo non solum Christiani Principes olim leges condiderunt, sed etiam Ethnici. At vero quia sacramentum est, in noua lege à Christo institutum, gratiam conferens, *Concil. Trident. sess. 24.* Ecclesia sibi causas omnes matrimoniales reseruaui: ita vt huiusmodi causæ ad forum ecclesiasticum, non ad Civile pertineant. *Concil. Trident. prædicta sess. Can. 12. cap. Multorum 35. quæst. 6. cap. 1. de consanguinit. & affinit. cap. Accedentes, de excess. Pralato, cap. Auditis, de præscript.*

Primo queritur, Vnde est, vt ecclesia, vel Rom. Pontifex aliquos inhabiles ad matrimonium efficiat, cum tamen alioqui sint inhabiles iure diuino, & naturali? Vnde item fit, vt ecclesia, vel Rom. Pontifex aliqua matrimonia reddat irrita. Verbi gratia, matrimonia sine Parocho, & duobus, vel tribus testibus contracta? *Concil. Trident. sess. 24. c. 1. de Reformat. Matrimonii.* Ratio dubitandi est, quia Matrimonium est sacramentum à Christo Domino institutum: ergo eos qui iure Diuino & naturali habiles sunt: ad matrimonium, nequit ecclesia vel Rom. Pontifex inhabiles efficere: sicut non potest facere, vt aqua naturalis non sit Baptismi materia: aut ne panis, aut vinum, sit materia consecrationis Eucharistiæ: alioqui enim sacramentorum materiam mutaret: quod est absurdum. Respondeo in hoc reuera, Matrimonium à cæteris sacramentis distingui, quod est quidam contractus, vt dixi, iuris diuini & naturalis, voluntate viri, & feminae celebratus; quare si contractus huiusmodi aliqua lege non valet, sacramenti rationem non habet. Ratio enim sacramenti exigit, vt ipse contractus sit ratus & firmus, ita vt valeat. Hinc est, vt ecclesia, vel romanus Pontifex possit legem condere, quæ reddat inhabiles ad matrimonium aliquos alioqui iure diuino, vel naturali habiles atque idoneos: neque enim in hoc sacramenti materiam mutat; sed solum facit, ne contractus valeat, nisi inter hos, aut illos, aut nisi sic, & non aliter inuitus: inuito vero contractu aliter, quam ecclesia constituit, Sacramenti ratio non subsistit, aut procedit, quia deest materia. Quemadmodum in sacramento penitentia, si penitens non sit subditus, iure communi, vel ex delegatione superioris, absolutio data à Confessorio non valet: eo quod sacramentalis absolutio, est sententia iudicialis. *Concil. Trident. sess. 14. cap. 6.* sententia vero Iudicis non valet, si feratur in eum, qui non est subditus. Requiritur enim in Iudice iurisdicção ordinaria, vel delegata. Vnde quamuis Sacerdotes omnes in sua ordinatione potestatem ordinis accipiant, non tamen potestatem iurisdicçãois. *Concil. Trident. sess. 23. cap. 15. de Reform.* Ecclesia vero, aut romanus Pontifex, cum facit hos, aut illos subditos huic vel illi, non mutat materiam absolutiois sacramentalis, quia talis materia iure diuino non est qui-

libet penitens, sed penitens subditus: vt recte docent *Durandus 4. disticti. 8. quæst. num. 12.* & *Paludanus in 4. dist. 7. q. 4. art. 3. concl. 2.* Simili modo se res habet in sacramento Matrimonii: Materia enim est is, qui alioqui habilis est ad contractum matrimoniale.

Dices, Quomodo ecclesia, vel romanus Pontifex potest legem ponere, quæ reddunt inhabiles ad contractum conjugalem, qui alioqui sunt habiles iure diuino & naturali? Nam etsi non mutat sacramenti materiam: mutat tamen id, quod diuini iuris est & naturalis. Respondeo, in hoc difficultatem non esse, quia sicut ecclesia, vel romani Pontificis auctoritate fieri potest, vt promissio, votum, vel iusiurandum valeat, nisi sic vel aliter fiat, vel adhibeatur: & tamen hæc sunt iuris diuini & naturalis: sic etiam ecclesia, vel rom. Pontifex legem condere potest, ne conjugalis contractus sit ratus ac firmus, nisi sic, vel aliter inuitus. Quoniam, quemadmodum voto, vel iuramento, quod hominum voluntate fit, vel adhibetur, potest ecclesia formam dare, quæ valeat: Sic quoniam matrimonium voluntate viri & feminae contrahitur, potest ecclesia lege statuere formam, quæ talis contractus valeat, & non aliter: nam sine forma res non subsistit. Vnde in *Concilio Trident. sess. 24. Canone 4.* dicitur: *Si quis dixerit, ecclesiam non potuisse constituere impedimentum matrimonii dirimentia, vel in his constituendis errasse, anathema sit.*

Item obicit: Ergo patet ratione ciuiliu Principum auctoritate potest constitui, & condi lex, quæ reddatur irritum matrimonium hoc vel illo modo contractum. Respondeo, postea id Principes iustus de causis, nisi ecclesia prohiberet: nam; quandoque Matrimonium est solum contractus, non Sacramentum, vt potest inter Paganos, possunt edi leges, quibus id fiat, & ex iure ciuili constat id fecisse profanos, siue sæculares Principes. Senatusconsulti auctoritate vetitum matrimonium inter pupillam & filium tutoris. *l. i. c. de interdicit. matrimoni. & l. Senatus. ff. de ritu nupt.* item prohibitum erat conubium inter senatores, vel eorum liberos, & libertas, vel alias vilis conditionis feminas. *l. Patia ff. de ritu nuptiar. & l. si libertam. c. de nupt. item inter Praesidem, & sibi subiectam feminam. l. i. c. de nupt. l. i. c. si quæcumq; prædictis potestate: At vero inter Christianos id non fit, quia matrimoniales causas, vt dixi, sibi ecclesia reseruaui, & rom. Pontifices constituerunt, vt ad forum ecclesiasticum, non civile pertinerent in *Concil. Trident. sess. 24. Canone 12.* dicitur: *Si quis dixerit causas matrimoniales non spectare ad Iudices ecclesiasticos, anathema sit.**

Secundo queritur, An romanus Pontifex per dispensationem concedere queat, vt coniugium contrahatur inter Catholicum virum, & hæreticam feminam, vel è contrario? An inaduerendum est inter hos iure Canonico esse interdictum matrimonium *c. non oportet. 28. q. 1. nihilominus tamen, vt habet communis Theologorum & Canonici iuris Interpretum sententia, raturum est matrimonium, si contrahatur. Glossa. in c. Non oportet. 24. q. 1. S. Thomas 4. q. 1. art. 1. Cardinalis, & alii in c. ult. de condit. appof. tit. & colligitur ex cap. Decretis. de Hæret. in sexto. Contra Glossa in c. ult. de condit. appof. vbi dicit, matrimonium cum Hæretica contractum non valere.*

Ergo quod in dubium vocatur, est, An romanus Pontifex dispensare queat in huiusmodi matrimonio, vt licite contrahatur. Quod si dices, quæstioni locum non esse, quia iuris Canonici rigorem potest romanus Pontifex relaxare: & constat ex historiis, matrimonia olim esse contracta inter Catholicum & Hæreticum. Ex Annalibus Franciæ, & Hispaniæ, constat Clotildem feminam Catholicam, sororem Childeberti, & Clotarii regum Franciæ, nupsisse Amalarico Hispaniæ regi Ariano. Item, Sigebertus Mediomaticum in Franciæ Rex Catholicus, duxit uxorem Brunichildem filiam Athanagildi Hispaniæ regis Ariani: quæ Ariana erat, sed vt ait *Gregorius Tavo. in Historia Francorum lib. 4. cap. 22.* opera Gallorum episcoporum, abdicata Ariana perfidia, fidem Catholicam